

Improvisation i turkisk traditionell musik och i nutida konstmusik.

Föreningen Svenska Istanbulinstitutets Vänner
Skeppargatan 8, 3tr
114 52 Stockholm
E-post: info@istanbulvanner.se

Projektbeskrivning

1. Sammanfattning

Som en del av '(Re)thinking Improvisation In and Through Music' - ett pågående forskningsprojekt vid Musikhögskolan i Malmö finansierat av Vetenskapsrådet - planerar jag en studie i Istanbul. Hela projektet rymmer forskare från Sverige, Holland och Vietnam och består av ett antal studier av improvisation i olika kulturer men också specifikt mötet mellan olika improvisationskulturer. En väsentlig del av detta projekt bedrivs i form av konstnärlig forskning. Den delstudie jag planerar har ett i första hand konstnärligt innehåll med en CD som huvudsakligt resultat men kommer också resultera i en analytisk reflektion i den bok som projektet producerar, editerad av prof. Göran Folkestad och prof. Marcel Cobussen.

Den turkiske tonsättaren, gitarristen och producenten Erdem Helvacioğlu är en av initiativtagarna till denna delstudie. Han inviterade mig för ett år sedan att spela in en improviserad duo CD med gitarrer och elektronik. Jag samtyckte men föreslog samtidigt att vi skulle göra vårt samarbete till ett mer långtgående projekt. Grundtanken är nu, enligt mitt förslag, att vi arbetar under en dryg månad, under november-december 2009, i Istanbul med utgångspunkt i arbete med turkisk traditionell musik och experimentell improvisation på traditionella turkiska stränginstrument. Arbetet dokumenteras på video och bildar material för analys och reflektion, i likhet med hur jag arbetat med konstnärlig forskning tidigare, bla i mina doktorandstudier 2002-2008.

2. Bakgrund: tidigare konstnärlig verksamhet och forskning

Jag har under en följd av år samarbetat med musiker från andra musikaliska kulturer på liknande sätt, där gemensamt lärande har varit en bärande parameter. Ett viktigt projekt av det slaget är mitt samarbete med två Vietnamesiska musiker, Thanh Thuy och Ngo Tra My, som båda spelar traditionella vietnamesiska instrument. Tillsammans utgör vi *The Six Tones*, en ensemble som dels spelar traditionell Vietnamesisk musik, dels nykomponerad musik av både västerländska och vietnamesiska tonsättare. *The Six Tones* är nu närmast på turné i Sverige och Danmark i Rikskonserters regi i mars-april. Mitt arbete i denna grupp diskuterar jag i två kapitel i min avhandling *SHUT UP 'N' PLAY! Negotiating the Musical Work* (Östersjö, 2008). Inom ramen för '(Re)thinking Improvisation In and Through Music' avser vi att modifiera och vidareutveckla den modell som jag använder i avhandlingen för att studera interaktionen mellan musiker och tonsättare för att beskriva samverkan också mellan improviserande musiker. En funktion som studien i Istanbul skulle få är alltså att tillföra material till detta arbete med att utveckla teoribildning, terminologi och analysmetoder för att beskriva improvisation i olika kulturer.

En viktig del av mitt konstnärliga arbete har, ända sedan slutet av 1990-talet, varit ett expansivt arbete med att inkludera andra stränginstrument än den klassiska 6-strängade gitarren i nyskriven konstmusik. 1999 uruppförde jag den svenske tonsättaren Kent Olofssons *Il Liuto d'Orfeo*, ett stort verk för charango, 6- och 10-strängade gitarrer och elektronik vid Stockholm New Music Festival. Jag diskuterar detta verk i en artikel i tidskriften *Nutida Musik* (Östersjö, 1999). Detta blev kanske det slutgiltiga avstampet mot ett arbete som lett direkt vidare till många projekt jag är involverad i idag. Att utöka repertoaren för den latinamerikanska charangon, och att föra spelstilar och tekniker från dess traditionella repertoar in i västerländsk konstmusik var bara ett första steg. Under senare tid har jag, som konstnärlig ledare för Ensemble Ars Nova i Malmö, initierat projekt i samarbete med en persisk ensemble och med kinesiska musiker. Viktigt i detta sammanhang är också mitt arbete med experiment-instrument som den bandlösa gitarren *Glissentar*, producerad av Godin Guitars och hur jag på detta vis utvecklat en teknik för att hantera en mångfald av olika stränginstrument.

3. Genomförande

Mitt projekt i Istanbul skulle alltså vara ett arbete i samma anda som *The Six Tones* och resultera i en duo-CD tillsammans med Erdem Helvacıoğlu. Tanken är att jag spelar turkiska instrument och Erdem elgitarrer och elektronik. I det inledande arbetet kommer jag möta flera andra musiker som arbetar med turkisk folkmusik. Dessa sessioner videofilmas och utgör ett viktigt material, även i den konstnärliga processen. På samma sätt som i mitt forskningsprojekt SHUT UP 'N' PLAY så börjar jag strukturera det inspelade videomaterialet parallellt med det konstnärliga arbetet.

Nästa steg i processen blir repetitionsarbetet med Erdem Helvacıoğlu i hans studio i Istanbul. Även här arbetar vi med videodokumentation. De impulser från de instrumentala traditioner som är knutna till de turkiska stränginstrument jag kommer spela ställs här i ett nytt ljus. (När det gäller instrumentarium så tänker vi oss nu ett instrument ur *baglama*-familjen; intressanta för mig eftersom de spelas både med plektrum och med fingerspel, och en *tar*. *Tar* är ett instrument jag känner till en del via arbetet med den iranske tar-spelaren Nariman Hodjati i det persiska projektet med Ensemble Ars Nova. Turkisk traditionell musik är ju också en smältdegel av många omgränsade traditioner, bland annat den persiska klassiska musiken.) Här är tanken att impulser från mötet med den turkiska traditionella musiken transformeras från två håll: dels i mötet med Erdems elektroniska ljudvärldar, dels i min hybridiserade hantering av instrument, där experimentella speltekniker utökar de traditionella instrumentens klangvärld. Inspelningarna planerar vi att göra i hans egen studio i Istanbul i slutet av arbetsperioden. Slutproduktion av inspelningarna planeras till våren 2010, och CD:n är tänkt för utgivning på det amerikanska bolaget New Albion Records.

Ett stipendium från Svenska Istanbulinstitutets Vänner skulle jag använda för att täcka reskostnader, uppehälle och materialkostnader. CD-inspelning och löner täcks från andra håll.

Referenser

- Östersjö, S. (1999). Orfeus luta. *Nutida Musik*(1), 12-19.
Östersjö, S. (2008). *SHUT UP 'N' PLAY! Negotiating the Musical Work*. Lund University, Malmö.